

ПАТРИША ХАЙСМИТ НЕОБИКНОВЕНО САМОУБИЙСТВО

Превод от английски: Весела Прошкова, 1990

chitanka.info

Доктор Стивън Макалоу седеше сам в първокласното купе на експреса „Париж-Женева“. Прелистваше някакво медицинско списание, което беше купил в Щатите, но все не успяваше да се съсредоточи. В главата му назриваше идеята за убийство. Беше взел влак, вместо самолет, за да има повече време за размисъл.

Докторът беше сериозен четирийсет и пет годишен мъж, леко оплешивял, с изпъкнал широк нос, кестеняви мустаци и очила с рогови рамки. Веждите му винаги бяха повдигнати от някакво вътрешно напрежение, което пациентите погрешно тълкуваха като загриженост за здравето им. Всъщност истината беше съвсем друга — докторът не се разбираше с жена си. Въпреки че не ѝ противоречеше — това би означавало неизбежен скандал — отношенията им винаги бяха изострени. Ето, дори вчера в Париж успяха да се скарат за нещо съвсем незначително. Дълго спориха кой да върне в магазина на Рю Роял вечерната чанта, която не се харесваше на Лилиан. Той се ядоса не за това, че трябва да върне чантата, а защото петнайсет минути преди това в момент на слабост се съгласи да посети Роджър Фейн в Женева.

— Защо не отидеш? — каза Лилиан. — И без това ще бъдеш близо до Женева. Помисли си какво удоволствие ще доставиш на Роджър.

Защо пък точно удоволствие? Все пак доктор Макалоу позвъни на Роджър в американското посолство. Роджър бе много любезен, дори прекалено, и настоя Стивън да му погостува, тъй като разполагал с голям апартамент. Докторът се съгласи да остане една нощ, а после да отлети за Рим при Лилиан.

Стивън ненавиждаше Роджър Фейн. Силната му омраза не стихваше с течение на времето. Преди седемнайсет години Роджър му отне любимата и се ожени за нея, след като ѝ съобщи, че докторът имал тайна връзка с друго момиче. Това бе абсолютна лъжа, но преди Стивън да успее да докаже обратното, Маргарет се омъжи за Роджър. Противно на очакванията на доктора, бракът им се оказа сполучлив. Стивън се ожени за Лилиан, която имаше далечна прилика с Маргарет, но приликата бе само външна. През тези седемнайсет години докторът бе видял Маргарет и Роджър само три пъти, когато отсядаха за кратко в Ню Йорк. Преди година Маргарет загина при автомобилна злополука на някакво планинско шосе и Стивън не бе виждал съпруга ѝ оттогава.

Влакът стремително препускаше край френските селца, а доктор Макалоу си представяше какво удоволствие би изпитал от смъртта на Роджър Фейн, който според него бе самодоволен, надут и средно интелигентен човек. Никога преди не бе мислил да го убива, но вчера вечерта, докато се къпеше след разговора с Роджър, внезапно му хрумна какво бе типично за повечето престъпления: обикновено убийците оставяха веществени доказателства, въпреки усилията им да заличат всички следи. Докторът реши, че престъпниците сякаш искат да бъдат заловени и неволно допускат грешки, които насочваха полицията към тях. Така бе и в прочутия случай с Леополд и Лоб — единият бе изпуснал очилата си на местопрестъплението. Но какво ще се случи, ако убиецът нарочно остави десетки следи, дори визитната си картичка? Докторът смяташе, че толкова очебийни доказателства автоматично ще отклонят подозрението, особено ако заподозряното лице е човек като него, известен с уравновесения си характер. Освен това нямаше никакъв мотив, никога не бе споменавал на Лилиан, че е бил влюбен в съпругата на Роджър Фейн.

Представи си апартамента на Роджър: мрачни стаи с педантично подредени мебели, навярно имаше и прислужник, който спеше там и непрекъснато слухтеше пред вратите. Това усложняваше нещата. Но да допусне, че няма прислужник и двамата пийнат по чашка в хола или в кабинета на домакина. Преди да се раздели с него, докторът ще сграбчи тежкото преспапие или голяма ваза и... сетне съвсем спокойно ще си отиде. Естествено, леглото трябва да изглежда така, сякаш е спал в него, за да се докаже, че е прекарал нощта там. А може би е най-добре да извърши престъплението на другата сутрин. Най-важното е да си тръгне в определен час. Докторът се отказа да мисли за подробностите.

Улицата, на която живееше доктор Фейн, бе тясна и криволичеца — точно каквато си я бе представял. Редуваха се търговски сгради и стари частни жилища. Таксито спря пред дома на Роджър в девет вечерта. Докторът забеляза, че уличката бе оскъдно осветена, но предположи, че в миролюбива Швейцария тъмните улици едва ли криеха опасности. Входният автомат избръмча в отговор на позвъняването му и той отвори масивната като на банков сейф врата.

— Здравей — прозвуча някъде отгоре бодрия глас на Роджър. — Качвай се. На третия етаж съм, по вашето — на четвъртия.

— Пристигам — отвърна му доктор Макалоу. Страхуваше се да повиши глас при вида на затворените врати от двете страни на коридора. Преди няколко минути бе телефонираше от гарата, защото Роджър не дойде да го посрещне. Беше се извинил с някакво съвещание в службата и му бе предложил да вземе такси. Доктор Макалоу предполагаше, че не е имало никакво съвещание — просто Роджър бе проявил неуважение.

— Здравей, Стив — извика Роджър, докато стискаше ръката му. — Радвам се да те видя отново. Заповядай, дай ми багажа си.

Роджър посегна към куфара, но докторът успя пръв да го вдигне.

— Не е тежък. Аз също се радвам да те видя.

Влезе в апартамента и се огледа. Навсякъде бяха постлани персийски килими, богато изрисуваните лампи пропускаха мъжделива светлина — обстановката беше дори по-пищна, отколкото бе предполагал. Роджър беше отслабнал. Бе по-нисък от доктора, с пооредяла руса коса. На слабоволевото му лице цъфтеше постоянна усмивка. Двамата бяха вечеряли, затова седнаха да изпият по едно уиски в хола.

— Значи утре заминаваш при Лилиан в Рим — каза Роджър. — Жалко, че не можеш да останеш повече. Смятах утре вечер да те заведа в провинцията при един познат. От женски пол... — усмихнато добави Роджър.

— Съжалявам, но утре тръгвам със самолета в един следобед. Имам резервация от Париж.

Доктор Макалоу установи, че говори машинално. Странно — чувстваше се леко замаян, въпреки че беше отпил само няколко глътки от уискито. Навярно причината бе в неестествената ситуация, създадена от присъствието му тук, от престореното му приятелско отношение, от любезността му. Усмивката на Роджър го дразнеше — толкова безгрижна и същевременно изкуствена, Роджър изобщо не спомена името на Маргарет, въпреки че не се бяха виждали след смъртта ѝ, а докторът не му изказа съболезнованията си. По всичко личеше, че мистър Фейн си е намерил нова приятелка. Беше малко над четирийсетте, с остър поглед и стегнато тяло. Маргарет, този бисер между жените, случайно бе попаднала на пътя му, бе останала за малко и бе изчезнала. Роджър изобщо не приличаше на безутешен съпруг.

Докторът усети предишната ненавист, но за миг присъствието на Роджър го накара да изпита страх. Ако го убие, ще трябва да го докосне, или да усети съпротивлението на плътта му с предмета, с който ще го удари. А къде беше прислужникът? Роджър сякаш прочете мислите му, защото каза:

— Момичето идва да чисти всяка сутрин в десет и си отива в дванайсет. Спокойно можеш да я накараш да ти изпере или изглади ризата. Казва се Ивон и е много сръчна, когато пожелае.

Телефонът иззвъня. Роджър говореше на френски. Лицето му леко се помрачи — явно се съгласи да изпълни нарежданията. Постави обратно слушалката и се обърна към доктора:

— Много неприятно! Трябва да отлетя за Париж в седем сутринта — поканили са на закуска някаква важна клечка. И тъй, старче, навярно утре няма да се видим.

— Така ли? — злорадо се усмихна докторът. — Лекарите са свикнали да стават рано. Непременно ще стана да те изпратя.

Роджър се усмихна малко по-сърдечно.

— Е, лесна работа. В никакъв случай няма да те събуждам само за това. Разположи се удобно, а аз ще оставя бележка на Ивон да ти приготви кафе и кифли. Или може би предпочиташ да хапнеш по-солидно към единайсет?

Доктор Макалоу изобщо не го слушаше, защото внезапно забеляза четириъгълна мраморна поставка за моливи върху бюрото, където стоеше телефонът. Той се втренчи във високото розово чело на Роджър.

— Закуска ли? — разсеяно промълви докторът. — О, не, за бога, в самолета поднасят достатъчно храна.

Спомни си за Лилиан и за вчерашната им свада. В гърдите му припламна затаената омраза. Питаше се дали Роджър се бе карал с Маргарет. Докторът не можеше да си представи, че Маргарет е била несправедлива и зла. Ненаправно съпругът ѝ изглеждаше толкова спокоен и безгрижен.

— Какво си се замислил? — попита Роджър, и отново напълни чашата си. Стивън още не бе изпил своята.

— Навярно съм уморен — отвърна докторът и разтърка челото си. Вдигна очи и върху шкафа вдясно зърна снимка на Маргарет. Бе двайсетгодишна — точно когато се омъжи за Роджър, точно докато

докторът беше лудо влюбен в нея. Внезапно осъзна присъствието на Роджър и усети нов прилив на омраза, който сякаш изсмука силите му.

— Май че е по-добре да си легна — промълви той, изправи се и постави чашата на малката масичка пред себе си. Роджър предварително му бе показал стаята.

— Няма ли да пийнеш глътка бренди? — попита Роджър и се изпъчи, на устните му заигра подигравателна усмивка. — Изглеждаш доста зле.

Докторът усети нов пристъп на ярост. Сграбчи мраморната плоча и преди Роджър да успее да отстъпи назад, я стовари върху челото му. Знаеше, че този удар е смъртоносен. Приятелят му се свлече на пода, тялото му дори не потръпна, а остана неподвижно и безжизнено. Докторът върна мраморната плоча на предишното ѝ място, вдигна разпилените моливи и ги постави в съответните им жлеbove, после ги изтри с носната си кърпа. Заличи следите и от мраморната поставка, хвана още топлата китка на Роджър, но не можа да напипа пулса му. Сетне отиде в стаята си.

На другата сутрин се събуди в 8:15 — беше спал доста неспокойно. Изкъпа се в банята, намираща се между неговата стая и тази на Роджър, облече се и напусна апартамента в 9:15. За да стигне до входната врата, трябваше да мине по коридора покрай кухнята, не бе необходимо да влиза в хола, но дори да надникнеше през откренатата врата, тялото на Роджър щеше да остане скрито от погледа му. Но докторът не надникна.

Пристигна в Рим в 17:30, взе такси от аерогарата и се отправи към хотел „Маджестик“, където би трябвало да го чака Лилиан. Жена му я нямаше. Докторът си поръча кафе и реши да полегне и да прочете медицинските си списания. Едва тогава забеляза, че куфарчето му го няма. Спомни си, че предишната вечер го остави в хола, но изобщо не се разтревожи — ако се бе сетил, щеше да постъпи точно така. Името му и адресът му в Ню Йорк се четяха на етикети на куфарчето, а Роджър сигурно бе записал фамилията и часа на пристигането му в някой бележник.

Лилиан се прибра в отлично настроение — беше накупила много неща от магазините на Виа Кондоти. Вечеряха, после се разходиха с файтон от Вила Боргезе до Пиаца ди Спаня и Пиаца дел Пополо. Докторът не знаеше дали вестниците съобщават за смъртта на Роджър

— купуваше само парижкия „Херълд Трибюн“, който излизаше сутрин.

Прочете новината на следващия ден, докато закусваха с Лилиан в „Донай“ на Виа Венето. На първата страница на „Херълд Трибюн“ бе поместена снимка на Роджър Фейн в официален костюм с колосана яка.

— Боже мой! — възкликна Лилиан. — Но той е бил убит точно когато си бил там!

Доктор Макалоу надникна през рамото ѝ и се престори на изненадан:

— Смъртта е настъпила между полунощ и три часа сутринта — прочете на глас той, после продължи: — Мисля, че се разделихме към единайсет, когато си легнах.

— Нима не чу нищо?

— Не, вратата беше затворена, а стаята ми беше в края на коридора.

— А вчера сутринта? Не погледна ли...

— Вече ти казах, че Роджър трябваше да вземе самолета в седем. Предположих, че вече е излязъл. Аз си тръгнах към девет.

— И през цялото време той е лежал в хола! — ахна Лилиан. — Стив, но това е ужасно!

Докторът се питаше дали наистина беше ужасена — гласът ѝ не издаваше особена загриженост. Той се втренчи право в широко отворените ѝ очи и отвърна:

— Наистина е потресаващо, но бог ми е свидетел, че не съм виновен. Не се безпокой, Лилиан.

Когато се върнаха в хотела, там вече ги очакваха двама полицаи. Бяха цивилни и говореха английски. Разпитаха го, седнали на една ъглова маса във фойето. По настояване на съпруга си Лилиан се качи в стаята. Докторът се питаше защо полицаите не го бяха потърсили по-рано — много лесно бе да проверят списъците на пътниците от Женева — но скоро разбра причината. Прислужницата Ивон не бе дошла на работа вчера сутринта, бяха открили тялото на Роджър едва в шест следобед. Колегите му се обезпокоили от отсъствието му и изпратили човек до жилището.

— Мисля, че това е вашето кюфарче — усмихнато каза слабият рус полицай и отвори големия кафяв плик, който носеше под мишница.

— Много ви благодаря. Едва днес забелязах, че съм го забравил. Докторът взе куфарчето и го постави на коленете си. Дватамата полицаи внимателно го наблюдаваха.

— Потресен съм — каза докторът. — Трудно ми е да го повярвам.

Нетърпеливо чакаше да го обвинят — ако изобщо възнамеряваха да го сторят — и да го накарат да се върне заедно с тях в Женева. Но личността му сякаш респектиреше полицаите.

— Бяхте ли близък с мистър Фейн? — запита другият цивилен.

— Не особено. Познаваме се отдавна, но никога не сме били интимни приятели. Не се бяхме виждали от пет години.

Докторът говореше спокойно, с обичайния си професионален глас.

— Мистър Фейн беше облечен, значи не си е лягал. Сигурен ли сте, че не сте чул някакъв шум през нощта?

— Напълно — повтори докторът.

Полицаите замълчаха.

— Не открихте ли някакви улики, които биха могли да ви насочат към самоличността на убиеца?

— Естествено — делово отговори русият полицаи. — Подозираме брата на прислужницата Ивон. През онази нощ е бил пиян и няма алиби за времето, когато е извършено престъплението. Той живее при сестра си, но тази нощ изчезнал, като задигнал всичките й ключове заедно с тези от апартамента на мистър Фейн. Прибрал се едва вчера по обед. Ивон била много разтревожена и не отишла на работа, още повече че не можела да влезе в апартамента без ключовете. Обадила се в осем и половина да предупреди мистър Фейн, но никой не вдигнал слушалката. Разпитахме Антон — така се казва братът. Типичен негодник.

Полицаят сви рамене.

Доктор Макалоу си спомни, че наистина бе чул звъненето на телефона.

— Но... защо го е направил?

— Навярно му е имал зъб или е искал да го обере, но не е бил достатъчно трезвен, за да го направи. Трябва да го затворят в психиатрията или в изтрезвителното. Мистър Фейн го е познал и навярно го е пуснал в апартамента, или престъпникът е влязъл сам с

откраднатите ключове. Ивон каза, че години наред господарят ѝ я убеждавал да заживее отделно. Антон я биел и взимал парите ѝ, мистър Фейн няколко пъти се карал с него. В нашите протоколи е записано, че веднъж потърсил съдействието на полицията, за да изгони Антон, който дошъл под предлог, че търси сестра си, въпреки че добре знаел, че тя не може да бъде там в девет вечерта.

Доктор Макалоу се изкашля и попита:

— Антон признава ли се за виновен?

— Все едно че е признал. Горкият, според мен той изобщо не е с всичкия си. За щастие в Швейцария няма смъртно наказание. В затвора ще има достатъчно време да се откаже от пиенето.

Той погледна колегата си и двамата се изправиха.

— Много ви благодарим, доктор Макалоу.

— Няма защо. Аз трябва да ви благодаря за куфарчето.

Докторът се качи в стаята си.

— Какво ти казаха — нетърпеливо попита Лилиан, щом го видя.

— Подозират брата на прислужницата — отвърна Стивън. — Бил някакъв некадърник и алкохолик и, изглежда, имал зъб на Роджър.

Докторът се намръщи и отиде да измие ръцете си в банята. Внезапно усети отвращение към себе си, вбеси го дълбоката, радостна въздишка на облекчение на Лилиан.

— Слава богу! — възкликна тя. — Представяш ли си какво щеше да стане, ако обвиняваха теб? — тихичко промълви тя, сякаш и стените имаха уши. Сетне се приближи до вратата на банята.

Докторът усети как кръвта му гневно забушува.

— Щеше да ми бъде адски трудно да докажа невинността си, след като съм бил там през цялата нощ.

— Точно така — нямаш никакви доказателства. Слава богу, че се появи този непознат Антон.

Дребното ѝ лице сияеше, очите ѝ блестяха.

— Некадърник ли? Ха! За нас се оказа много кадърен.

Тя се изсмя пискливо и направи пирует.

— Не разбирам защо злорадстваш — рече съпругът ѝ, докато грижливо изтриваше ръцете си. — Общо взето, доста печална история.

— Щеше да е още по-печална, ако обвиняваха теб. Не се прави на алтруист, скъпи. По-добре помисли какво щяха да говорят за нас: съпругът убива съперника си след — чакай да пресметна —

седемнайсет години, нали така? И след единайсет години брак с друга жена. Зная, че още я обичаш. Или може би смяташ, че това ми се нрави?

— Лилиан, изобщо не съзнаваш какво говориш. — Той се намръщи и излезе от банята.

— За сметка на това ти прекрасно разбираш за какво става дума. Нима си въобразяваш, че не зная за любовта ти към Маргарет и за това, че все още я обичаш? Зная и това, че ти си убил Роджър.

Сивите ѝ очи се втренчиха в него с лудешко предизвикателство. Бе свела глава и държеше ръцете си на кръста.

Докторът онемя, усети как цялото му тяло се парализира. Няколко секунди безмълвно се взираше в нея, докато мислено залиташе през ръба на бездната, раззинала се пред него след думите на Лилиан. Никога не бе подозирал, че жена му си спомня за Маргарет, въпреки че знаеше цялата история. Но защо се бе прикривала през всичките тези години? Навярно неговото мълчание я бе подтикнало към това. Сега бъдещето му беше поставено на карта: Лилиан държеше в ръцете си мощно оръжие, с което щеше да го заплашва, да го направи свой роб за цял живот.

— Грещиш, скъпа.

Но Лилиан отметна глава, обърна се и излезе.

През целия ден не споменаха нито дума по този въпрос. Обядваха и обикаляха залите на Ватиканския музей, но на доктора не му беше до Микеланджело. Реши да замине за Женева и да си признае всичко, но не от желание да постъпи честно или от угризения на съвестта. Причината беше в поведението на Лилиан, което бе още по-нетърпимо от излежаването на присъдата. В пет часа успя да позвъни на летището. Самолетът за Женева излиташе в 19:20. Докторът се измъкна от хотела и взе такси до летище „Чиампино“. Не носеше багаж, бе взел само паспорта си и чековата си книжка.

Стивън Макалоу пристигна в Женева късно вечерта и се обади в полицията. Отначало отказаха да му съобщят къде е задържан обвиняемият, но докторът каза името си и заяви, че притежава ценна информация относно убийството на Роджър Фейн. Едва тогава швейцарските полицаи го насочиха към затвора, където лежеше Антон Карпо. Таксито го отведе в предградията на Женева и спря пред нова бяла сграда, която изобщо не приличаше на затвор.

Посрещна го един от цивилните полицаи, които го бяха разпитвали в Рим.

— Казали сте, че притежавате ценни сведения, но се страхувам, че сте закъснял.

— Така ли? Защо?

— Преди малко Антон Карпо се е самоубил. Разбил главата си в стената на килията. — Полицаят отчаяно сви рамене.

— Боже мой! — прошепна докторът.

— Какво трябваше да ни съобщите?

Доктор Макалоу се поколеба, усети, че не може да изрече нито дума. Изведнъж осъзна, че страхът и срамът сковават езика му. Никога не се бе чувствал толкова недостоен — разбра, че е паднал по-ниско от пияния негодник, който бе сложил край на живота си.

— При тези обстоятелства предпочитам да го запазя в тайна. И без това всичко е свършено, нали? Разполагах с доказателства за вината на Антон, но сега... няма смисъл, най-лошото вече е станало.

Гласът му пресекна.

— Навярно сте прав — отвърна полицаят.

— Е, пожелавам ви приятна вечер.

— Лека нощ, доктор Макалоу.

Докторът се залута безцелно в нощта. В душата му цареше странна пустота, каквато не бе изпитвал никога досега. Планът му се осъществи, но последствията бяха трагични. Антон Карпо! *И Лилиан!* По някакъв странен начин бе успял да унищожи не само Роджър Фейн, но и себе си. Сега беше само един жив мъртвец.

След половин час се озова на някакъв мост. Наведе се и се загледа в мрачните води на езерото Леман. Остана там дълго, представяше си как тялото му полита надолу, почти безшумно се врязва във водата и потъва. Докторът напрегнато се взираше в мрачината, която изглеждаше плътна, но всъщност бе податлива и като че жадуваше да го погълне и да го задуши. Но той все още не беше толкова смел или толкова отчаян, че да се самоубие. Уверен бе, че някога ще го направи: някой ден смелостта ще надделее над страха и тогава щеше да изненада не само себе си, но и всички, които претендираха, че го познават. Отпусна вкопчените си в каменните перила ръце и с уморени крачки продължи пътя си. Трябваше да потърси хотел, а утре щеше да се завърне в Рим.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.